

Meddelande om den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Arbetsmarknadsdepartementet

Dokumentbeteckning

KOM (2026) 650

Celexnummer 52026DC0650

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA
OCH SOCIALA KOMMITTEN OCH REGIONKOMMITTEN Meddelande
om den Europeiska pelaren för sociala rättigheter

Sammanfattning

Den 22 juli 2026 presenterade Europeiska kommissionen ett meddelande om den Europeiska pelaren för sociala rättigheter (den sociala pelaren).

Den sociala pelaren tillkom 2017 på förslag från kommissionen och består av 20 principer som ska bidra till rättvisa och väl fungerande arbetsmarknader på tre områden: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering.

I mars 2021 presenterade kommissionen en handlingsplan för genomförandet av den sociala pelaren. I denna föreslog kommissionen bl.a. tre EU-övergripande mål till 2030 avseende sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning, som Europeiska rådet därefter ställde sig bakom.

I det nu aktuella meddelandet om den sociala pelaren sammanfattar kommissionen utvecklingen avseende genomförandet av handlingsplanen från 2021 och måluppfyllnad av de EU-övergripande målen om sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning fram till 2030. Kommissionen konstaterar bl.a. att unionen är på god väg att nå sysselsättningsmålet, men att det krävs väsentligt fler åtgärder för att nå målen om utbildning och

fattigdomsminskning. Kommissionen identifierar vidare tre områden inom vilka de menar att ett starkare genomförande av pelaren behövs; i) levnadskostnader och ekonomisk överkomlighet, ii) artificiell intelligens – framtidens arbetsliv och delat välstånd samt iii) ojämlikhet, rättvisa och lika möjligheter. Kommissionen aviserar i meddelandet ett antal åtgärder och initiativ som den avser vidta och uppmanar samtidigt alla berörda aktörer att intensifiera sina ansträngningar att förverkliga den sociala pelarens 20 principer och att nå de EU-övergripande målen om sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning till 2030.

Regeringen anser att initiativ och åtgärder inom det sysselsättnings- och socialpolitiska området bör ha ett tydligt EU-mervärde och bidra till att stärka Europas konkurrenskraft. Mycket har redan gjorts för att genomföra den sociala pelaren, inte minst genom integrering i den europeiska planeringsterminen. Fokus bör ligga på att genomföra det som redan är på plats, inte på nya åtgärder. Utrymme ska ges för medlemsstaterna att utforma reformer utifrån nationell kontext. En central utgångspunkt för regeringen är respekt för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella system avseende arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet samt för principerna om subsidiaritet och proportionalitet.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Sociala frågor i bred mening har diskuterats och varit en del av EU:s politik sedan fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen 1957 och antagandet av den Europeiska sociala stadgan 1961. Den första förordningen om samordning av sociala trygghetssystem antogs redan 1958 och den första förordningen om fri rörlighet för arbetstagare antogs 1968. Dessa har sedan följts av bl.a. arbetsmiljöregler, t.ex. arbetstidsdirektivet (1993), regler om utstationering av arbetstagare (1996) och regler om information och samråd av arbetstagare (2002). Genom Amsterdamfördraget 1997 infördes den öppna samordningsmetoden på sysselsättningsområdet och i och med Lissabonfördraget 2009 tydliggjordes att *”Unionen ska verka för en hållbar utveckling i Europa som bygger på välarvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, på en*

social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas, samt på en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö". I följderna av finans-, statsskulds- och eurokrisen efterfrågade inte minst Europaparlamentet ett starkare fokus på sociala rättigheter, och Junckerkommissionens fokus på ett mer socialt Europa var åtminstone delvis en respons på detta.

Den 26 april 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en europeisk pelare för sociala rättigheter bestående av 20 principer i syfte att främja positiv utveckling i medlemsstaterna och uppåtående social konvergens inom EU.¹

Efter att alla medlemsstater gett sitt godkännande vid rådets möte för arbetsmarknads- och sociala frågor den 23 oktober 2017 undertecknades vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg den 17 november 2017 ett gemensamt uttalande om den europeiska pelaren för sociala rättigheter av Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, som bekräftade unionens och medlemsstaternas åtaganden att genomföra pelarens principer utifrån sina av fördragen givna respektive befogenheter. Pelaren omfattar 20 principer och rättigheter som ska bidra till rättvisa och väl fungerande arbetsmarknader på tre områden: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering.

Den 13 mars 2018 presenterade kommissionen ett meddelande om övervakning av genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.² Meddelandet utgjorde kommissionens svar på en uppmaning från Europeiska rådet i december 2017 att föreslå lämplig övervakning av genomförandet av den sociala pelaren.

Den 14 januari 2020 presenterade kommissionen meddelandet Ett starkt socialt Europa för rättvis omställning.³ I meddelandet beskrevs vägen mot en handlingsplan för att genomföra den sociala pelaren och det utgjorde starten på en bred diskussion och ett offentligt samråd. Utifrån detta samråd presenterade

¹ Faktapromemoria 2016/17:FPM89.

² Faktapromemoria 2017/18:FPM70.

³ Faktapromemoria 2019/20:FPM16.

kommissionen den 4 mars 2021 ett meddelande om en handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter.⁴

I handlingsplanen föreslog kommissionen tre övergripande mål på EU-nivå som ska uppnås senast 2030 och som ska bidra till att vägleda nationell politik och nationella reformer. Stats- och regeringscheferna ställde sig bakom de övergripande målen vid det informella mötet i Porto i maj 2021, vilket sedan bekräftades av Europeiska rådet den 24–25 juni 2021. Målen är för områdena sysselsättning, kompetens och socialt skydd, och är i överensstämmelse med FN:s mål för hållbar utveckling:

- Minst 78 procent av befolkningen i åldern 20–64 år ska vara sysselsatta 2030.
- Minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år
- Minst 15 miljoner personer ska lyftas ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning fram till 2030.

Utöver dessa tre övergripande mål föreslog även kommissionen ett konkret mål för att minska sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män och om att öka tillgång till barnomsorg, i syfte att bättre kunna kombinera arbete och privatliv och verka för ökat kvinnligt arbetskraftsdeltagande. Kommissionen föreslog även ett undermål för målet om minskad fattigdom som innebär att av de 15 miljoner personer som ska lyftas ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning bör minst 5 miljoner vara barn.

På uppmaning av kommissionen har medlemsstaterna fastställt nationella mål för att bidra till uppfyllelsen av de EU-övergripande målen. Sveriges nationella mål relaterat till dessa fastställdes i 2022 års ekonomiska vårproposition⁵.

- Minst 82 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ska vara sysselsatta 2030. Sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män ska minska väsentligt genom en ökning av kvinnors sysselsättningsgrad, särskilt i gruppen utrikes födda kvinnor.

⁴ Faktapromemoria 2020/21:FPM92.

⁵ Se 2022 års ekonomiska vårproposition Prop. 2021/22:200.

- Minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år. Av de deltagande bör minst 40 procent vara män och minst 40 procent kvinnor.
- Antalet kvinnor och män, flickor och pojkar som lever i risk för fattigdom eller social utestängning innan 2030 ska minska med minst 15 000 i förhållande till 2019 års nivå. Av dessa bör minst en tredjedel vara barn.

I kommissionens meddelande om den europeiska pelaren för sociala rättigheter som presenterades den 22 juli 2026 sammanfattar kommissionen utvecklingen avseende genomförande av handlingsplanen från 2021 och måluppfyllnad av de EU-övergripande målen om sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning fram till 2030.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen lyfter i meddelandet fram att EU grundar sig i tron på att sociala framsteg och mänsklig värdighet utgör grunden för ett rättvist och motståndskraftigt samhälle. Den sociala pelaren har sedan 2017 varit det definierande ramverket, en gemensam kompass. Kommissionens handlingsplan från 2021 har varit instrumentell i att stödja genomförandet av pelarens 20 principer, både genom konkreta initiativ och genom etablerande av de EU-övergripande målen till 2030. Syftet med meddelandet är att ytterligare fördjupa genomförandet av den sociala pelaren, för att stödja Europas välbefinnande och konkurrenskraft. Detta görs genom att följa upp framstegen till dags datum, föreslå ytterligare åtgärder som komplettering till 2021 års handlingsplan samt peka ut en väg för fortsatt strategiska reflektioner.

Framsteg sedan 2021 års handlingsplan avseende de sociala 2030-målen

Kommissionen konstaterar att EU är på god väg att nå sysselsättningsmålet att minst 78 procent av befolkningen i åldern 20–64 år ska vara sysselsatta år 2030. År 2025 uppgick sysselsättningen till 76,1 procent. Samtidigt är målet om att minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år långt ifrån att uppnås. Andelen uppgick, enligt senaste mätningen (2022), till 39,5 procent. Även för att nå målet om att minst 15 miljoner personer ska lyftas ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning krävs väsentligt fler åtgärder. Antalet

hade 2025 endast minskat med 3,5 miljoner personer i förhållande till 2019 års nivå.

Kommissionen menar att målen trots detta är möjliga att nå förutsatt än starkare ansträngningar. Kommissionen aviserar att de avser stärka uppföljningen av kvalitetsjobb baserat på det arbete som redan har påbörjats inom Sysselsättningskommittén och även initiera ett samråd med medlemsstaterna och andra relevanta aktörer om ett möjligt nytt EU-övergripande mål om kvalitetsjobb. Vidare avser kommissionen presentera en rättsakt för sysselsättning av hög kvalitet (kvalitetsjobb)⁶, och, såsom aviserat i EU:s strategi för bekämpning av fattigdom⁷ presentera förslag på nya indikatorer avseende olika dimensioner av fattigdom.

Genomförande av 2021 års handlingsplan

Handlingsplanen från 2021 om genomförande av den sociala pelaren innehöll 75 initiativ. Dessa har realiserats genom gemensamma ansträngningar av många aktörer, såsom EU:s institutioner, medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och civilsamhället. Uppföljning visar påtagliga framsteg sedan pelaren proklamerades 2017, men också kvarvarande luckor och brister i genomförandet.

Starkare genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Kommissionen identifierar i sitt meddelande tre områden inom vilka de menar att ett starkare genomförande av pelaren behövs.

i) Levnadskostnader och ekonomisk överkomlighet

Kommissionen lyfter fram de utmaningar unionens medborgare upplever avseende levnadskostnader. Inte minst gäller detta tillgång till bostäder till överkomlig kostnad. Även medborgares svårigheter att ha råd med mat och transporter framhävs. En central väg ut ur svårigheterna är, enligt kommissionen, åtgärder för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden och kvalitetsjobb kombinerat med bättre tillgång till vissa samhällstjänster, bl.a.

⁶ Faktapromemoria 2025/26:FPM53.

⁷ Faktapromemoria 2025/26:FPM95.

barn- och äldreomsorg. Arbetsförmedlingarnas uppdrag samt social dialog lyfts fram som viktiga verktyg i sammanhanget.

Kommissionen aviserar att de, tillsammans med meddelandet, lanserar ett första samråd med arbetsmarknadens parter om möjlig inriktning på EU-åtgärder för aktivering av personer som möter betydande hinder för att träda in på arbetsmarknaden. I meddelandet omnämns även en rättsakt om bostäder till överkomlig kostnad, en europeisk vård- och omsorgsgiv och en uppföljningsrapport avseende minimilönedirektivet.

ii) Artificiell intelligens – framtidens arbetsliv och delat välbefinnande

Kommissionen konstaterar att AI förändrar arbetsmarknaden och samhället och att Europa måste anpassa sig till denna utveckling. Möjligheter behöver tas om hand och potentiella negativa konsekvenser behöver hanteras.

Kommissionen lyfter bl.a. fram AI:s påverkan på vilken kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden, hur arbete organiseras, samhällstjänster samt lika möjligheter och social inkludering.

Vidare aviserar kommissionen att de avser skapa en högnivågrupp med uppdrag att analysera AI:s möjliga påverkan på arbetsmarknaden. Kommissionen ska även överväga aktiviteter i syfte att stödja lämplig användning av verktyg och metoder för algoritmisk styrning på arbetsplatser.

iii) Ojämlighet, rättvisa och lika möjligheter

Kommissionen understryker unionens engagemang i att minska ojämlikheter som undergräver social sammanhållning, ekonomisk motståndskraft och löftet till medborgarna om lika möjligheter för alla. Detta, menar kommissionen, kräver åtgärder bortom ökat arbetskraftsdeltagande, högre sysselsättning och större inkomstspredning. Regionala och territoriella skillnader lyfts fram som problematiska. Utöver ojämlikheter kopplat till aspekter såsom kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, och funktionsnedsättning lyfts även ojämlikheter som uppstår till följd av klimat- och miljöpåverkan. Det beskrivs även att ojämlikheter ofta uppstår tidigt i livet och ackumuleras över tid.

Kommissionen aviserar åtgärder för att stödja särskilt småföretagare inom ramen för genomförande av direktivet om lönetransparens, inventeringen av

tillgängliga indikatorer för att följa utvecklingen av ojämlikhet och social mobilitet och att rådgivande stöd ska ges avseende rekryteringsmetoder inom ramen för EU:s plattform för mångfaldsstadgor. Kommissionen ska vidare anta ett särskilt utbildningspaket till stöd för medlemsstaterna att förbättra skolresultaten samt en yrkesutbildningsstrategi. Vidare aviserar kommissionen en strategi för rätten att stanna som ett sätt att komma tillrätta med territoriella skillnader genom förbättrad geografisk spridning av tillgång till grundläggande tjänster. Slutligen meddelar kommissionen att EU:s ungdomsstrategi för perioden efter 2027 kommer syfta till att alla unga har möjligheter att uppnå sin fulla potential på ett rättvist och inkluderande sätt.

Sociala rättigheter görs till verklighet för alla – återlansering av samlade ansträngningar

Kommissionen lyfter fram vikten av att EU:s sociala regelverk bibehålls effektivt, tillgängligt och enkelt att genomföra, samtidigt som sociala rättigheter och standarder upprätthålls. Kommissionen bekräftar sitt åtagande att minska administrativ börda samtidigt som sociala standarder bevaras. Det kommande paketet för rättvis rörlighet för arbetskraft kommer enligt kommissionen att bidra till detta genom enklare, mer rättvisa och effektiva regelverk för arbetskraftens rörlighet samtidigt som den ska stödja en väl fungerande inre marknad.

Utöver redan nämnda initiativ avser kommissionen även se över genomförandet av direktivet om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (arbetsvillkorsdirektivet). Kommissionen meddelar även att de avser stärka samarbetet med arbetsmarknadens parter och fortsätta dialogen med civilsamhället.

För samordning, finansiering och uppföljning av sysselsättnings- och socialpolitiska prioriteringar understryker kommissionen den europeiska planeringsterminens roll, inklusive de riktlinjer och rekommendationer som är inbäddade i denna årsprocess. Kommissionen uppmanar vidare medlemsstaterna att optimera användningen av befintliga och framtida verktyg för EU-finansiering för åtgärder på områden som har identifierats som prioriterade. Medlemsstaterna uppmanas även använda nationella medel och undersöka möjligheterna till privata investeringar till stöd för den önskade utvecklingen.

Slutsats

Den sociala pelaren konstateras av kommissionen ha bevisat sitt värde som kompass för ett starkt och motståndskraftigt socialt Europa. Dess fulla genomförande är, enligt kommissionen, av strategisk betydelse för bl.a. konkurrenskraft särskilt i en tid av arbetsmarknader och samhällen i förändring.

Kommissionen uppmanar alla berörda aktörer att intensifiera sina ansträngningar att förverkliga den sociala pelarens 20 principer och att nå de EU-övergripande målen om sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning till 2030. Många åtgärder har redan vidtagits för att pelarens 20 principer inte bara ska vara målsättningar utan också bli verklighet. Pelaren konstateras vara lika aktuell idag som vid dess tillkomst för snart tio år sedan.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt då det är ett meddelande.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Kommissionens meddelande innebär inte någon inverkan på varken EU-budgeten eller Sveriges budget.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att initiativ och åtgärder inom det sysselsättnings- och socialpolitiska området bör ha ett tydligt EU-mervärde och bidra till att stärka Europas konkurrenskraft.

Mycket har redan gjorts för att genomföra den sociala pelaren, inte minst genom integrering i den europeiska planeringsterminen. Fokus bör ligga på att genomföra det som redan är på plats, inte på nya åtgärder. Utrymme ska ges för medlemsstaterna att utforma reformer utifrån nationell kontext.

En central utgångspunkt för regeringen är respekt för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella system avseende

arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte-och utbildningsområdet samt för principerna om subsidiaritet och proportionalitet.

Vad gäller de initiativ som kommissionen aviserar i syfte att bidra till genomförandet och uppföljningen av den sociala pelaren avser regeringen ta ställning till dessa och återkomma till riksdagen i sedvanlig ordning, om så inte redan skett.

Sverige har generellt en mycket budgetrestriktiv linje, vilket bland annat innebär att budgetramens omfattning bör förbli oförändrad och att nya initiativ, åtaganden eller ambitionshöjningar bör finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter om meddelandet är ännu inte kända. När den sociala pelaren presenterades 2017 kunde alla medlemsstater ställa sig bakom de 20 principerna som den innefattar. Det råder fortsatt brett stöd för pelarens 20 principer och för de EU-övergripande målen om sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning till 2030. Medlemsstaterna har dock olika syn på vilka konkreta åtgärder som är lämpliga för att uppnå dessa.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter om meddelandet är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då det inte rör sig om lagstiftningsförslag.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Subsidiaritets- och proportionalitetsavvägningar är för närvarande inte aktuella.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

-

4.2 Fackuttryck och termer

-